

APOŠTOLSKÝ LIST
PIA XI.

**K MILENIU
SVATÉHO VÁCLAVA**

OLOMOUČ 1945
DOMINIKÁNSKÁ EDICE KRYSTAL

Apoštolský list Pia XI.
K MILENIU SVATÉHO VÁCLAVA
vydala v překladu Ti-
mothea Vodičky ke
svátku sv. Václava léta
Páně 1945 jako svůj
75. svazek Dominikán-
ská edice Krystal v Olo-
mouci, kterou řídí Dr
Silvestr M. Brait O. P.
S církevním schválením

PIUS XI

SVATÝ VÁCLAV

OLOMOUČ 1945

*Apoštolský list arcibiskupům a biskupům
republiky československé
k mileniu sv. Václava, knížete a mučedníka.*

PIUS PP. XI.

*Ctihodní bratři, pozdrav a apoštolské
požehnání.*

Sluší se zjevně, aby láska a starostlivost společného Otce sdílela se syny radost i smutek podle slov Apoštolových: radovati se s radujícími a plakati s plačícími. A třebaže My jsme v úsilné péči o blaho vašeho národa nikdy neustali státi při vás ve štěstí i neštěstí, přece právě teď se naskytá obzvláštní a slavná příležitost, abychom s vámi vzdávali díky Bohu a vroucně blahopřáli vám i celému vašemu národu. Budete totiž slaviti významnou památku onoho dne, kdy před tisíci lety zemřel mučednickou smrtí jako oběť bratrových úkladů svatý Václav, přeslavný kníže český a váš nejmocnější ochránce, ve Staré Boleslavi, měště kdysi proslulém a nyní ještě proslulejším obzvláštní úctou k Panenské Matce i mučednictvím Václavovým. Roz-

hodli jsme se, že rozhojníme radost a lesk těchto slavností tímto listem a zejména že vzdáme chválu moudrosti, s níž tak skvěle oslavujete muže, který byl tak velikou oporou jak vašeho národa, tak i samé katolické věci.

Když byl Václav svěřen rodiči babičce Ludmile, velmi zbožné ženě, aby byl náležitě vychován a řádně vyučen příkázáním svaté víry, začal už od samého dětství vynikati velikostí křesťanské ctnosti. Potom byl poslán do Budče blíž Prahy, kde byl „kostel zasvěcený ke cti knížete apoštolů svatého Petra“, ¹⁾ aby byl vzdělán i v latinské písemnosti. Když mu zemřel otec, byl nedlouho poté, třebaže sotva odrostl jinošským letům, zvolen za knížete českého a na samém začátku vlády prohlásil, že „chce z upřímného srdce jedinému Bohu sloužiti“. ²⁾ Obnovil rázně veřejný pořádek, učinil přítrž nesvárům, obnovil spravedlnost. Jsa zcela oddán prospěchu vlasti, bránil ji před nepřitelem a pečoval o její jednotu a pro-

¹⁾ Legenda Křišťanova.

²⁾ Tamtéž.

spěch; poněvadž však byl pokojným vládcem a „neustále měl na starosti mír“, ³⁾ snažil se toho všeho raději dosáhnouti tak, „aby druzí netrpěli škodu a aby nebyla prolita krev nevinných“, ⁴⁾ mírumilovnými prostředky a cestami. A tak národu „vládl spíše zbožností než panováním“. ⁵⁾ Vystupuje na venek jako vladař, v soukromí jako mnich, nosil pod drahým rouchem zíněnou košili a „velmi bedlivě zachovával po celý život neposkvrněné panictví“. ⁶⁾ A co říci o jeho zbožné úctě k velebné Svátosti, kdyžť už jako hošíkovi mu „nic nebylo milejší než býti přítomen svatým obřadům a přisluhovati obětujícím“, ⁷⁾ a kdyžť též vladař „vlastníma rukama a vlastní prací připravoval chléb a víno k mešní oběti“? ⁸⁾

K tomu přistupuje, že všichni neobyčejně chválí i jeho dobročinnost a štědrost. „Byl totiž velmi milosrdný k nuzným, byl útě-

³⁾ Tamtéž.

⁴⁾ Jan Olomoucký, Utrpení, přenesení a zázraky sv. Václava.

⁵⁾ Římský breviář.

⁶⁾ Tamtéž.

⁷⁾ B. Balbín, Epitome hist. rerum Boh. I, 4.

⁸⁾ Karel IV., Vita S. Wenc. 3.

chou bédných, radostí chudých, otcem sirotků, ochráncem vdov, osvoboditelem zajatců a vlídným těшитelem všech zarmoucených.⁹⁾ A kdo by nepokládal za zřejmé, že tyto vynikající ctnosti vyplývaly všechny z jediného zdroje, totiž z nepřemožené a účinné víry? Tuto katolickou víru nejen stále zachovával a veřejně vyznával, nýbrž ji také horlivě bránil a pilně šířil. Sotva se mu tudíž dostalo otěží vlády, všechnu péči a všechno myšlení obrátil k tomu, aby napravil škody způsobené náboženství; povolav nazpět vypuzené kněze, vrátil zbylé kostely posvátným bohoslužbám, obnovil spálené chrámy a vystavěl nové, mezi nimi chrám na pražském hradě, zasvěcený svatému Vítu a později povýšený na katedrální a metropolitní chrám, jenž bude také právě tohoto jubilejního roku po obnově opět slavnostně zasvěcen bohoslužbě. Co se týče křesťanských mravů, záleželo mu velice na tom, aby všude zkvétaly; ty, kdož „toužili se uchýliti od pravé nauky neb stezky“,¹⁰⁾

⁹⁾ Propr. archid. Prag., Lect. infra oct. S. Wenc.

¹⁰⁾ Kříštan.

přísně trestal, ačkoli byl jinak vládcem velmi mírným. Už z toho proti němu povstala závist a nenávisť zlých lidí; jeho bratr Boleslav jim poskytl sluchu a při příležitosti výročního svátku svatých Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi, kde byl jejich jménem Bohu zasvěcen kostel, pozval svého bratra na hostinu a pak jej, modlíciho se před branou kostela, zavraždil za účasti služebníků a společníků ohavného zločinu, při čemž umírající kníže osvědčil neméně statečného ducha než podivuhodnou lásku k bratrovrahovi.

S potěšením připomínáme tyto vynikající skutky vašeho přesvatého ochránce, zajisté nikoli proto, abyste byli poučeni o něčem, co dobře znáte, nýbrž aby se jasněji ukázalo, jak velikým právem mu prokazujete sverchované pocty a jak zaslouženě vzdávali věřící ve všech dobách veliké chvály nepřemoženému mučedníkovi. Je vám totiž známo, jak veliká byla sláva knížete mučedníka, jakmile vešel do nebeského království, nejen ve Staré Boleslavi, oslavené jeho krví, a v Praze, kam bylo jeho tělo po třech letech přeneseno na rozkaz samého

jeho bratra Boleslava, nýbrž i v jiných zemích za hranicemi vlasti. Neboť odevšad se dožadovali ostatků služebníka Božího a na mnoha místech byly zbudovány svatyně na jeho počest. Abychom pominuli ostatní, i v Římě nejen že mu byl od 14. století zasvěcen oltář v samé basilice svatého Petra a po zničení staré basiliky nahrazen novým mramorovým oltářem, „ačkoli žádný jiný svatý král nemá oltář v této basilice,“ nýbrž byl tu i každoročně slaven svátek svatého Václava v přítomnosti všech kardinálů.¹¹⁾ K rozšíření úcty svatého knížete jistě nemálo přispěly zázraky i četné milosti, jež byly zaznamenány českými historiky. Jméno Václavovo, jež už v 10. století nazývá římský velekněz Jan XIII. svatým, bylo zapísáno v soudobém sakramentáři i v četných breviářích, sepsaných staroslovanským jazykem; potom se vyskytovalo od 12. století i v latinských breviářích a na některých místech byl slaven jeho svátek. Tento svátek konečně rozšířil roku 1670 Náš předchůdce blažené paměti Klement IX. na celou Církev

¹¹⁾ B. Balbín, Misc. hist. Reg. Boh. IV, 1.

a Benedikt XIII. jej zařadil roku 1729 do vyšší třídy.

Byl-li kníže mučedník tak dlouho uctíván, není divu, že mu váš národ vždycky vzdával neobyčejnou úctu; vskutku lze říci, že nebylo mezi vámi člověka, jehož památka by se byla tak hluboce vryla do myslí Čechů a jehož byste byli tak velice ctili. Vždyť kdo by nevěděl, že jeho hrob byl odevždy obdařen vynikajícím právem útočištným a že jeho svatá podoba byla nejen ctěna ve všech rodinách, nýbrž i zbožně zobrazována na mincích, veřejných pečetích a korouhvích? Jeho kopí bylo nošeno do bitev, úderem jeho meče byla udílěna rytířská hodnost a titul; konečně ho oslavují nesčetní spisovatelé a všeliké umělecké památky šesti století. Svatý Václav byl vámi všemi vždycky pokládán za vynikající vzor a za nejmocnějšího ochránce; proto jste byli zvyklí se k němu utíkat ve všelikých nesnázích, za válek, v pohromách, prosíce ho v starobylé písni, aby „nedal zahynouti vám ni budoucím“. Ba všechny vaše věci byly tak důvěrně spojovány s osobou a kultem svatého Václava, že všechno, co vám bylo

zvláště drahé a blízké, nazývali jste „dictvím svatého Václava“: především zděděnou víru, jazyk, životní kulturu, královskou korunu i celou svou zemi; a právem ho nazýváte dědicem (nebo pánem) země, jako by přesvatý kníže, požívající již věčné blaženosti, byl nejen vaším nejspolehlivějším ochráncem, nýbrž i pánem vaší vlasti, kterou kdysi zahrnul tolikerým dobrodiním. Byltě Václav nejen obráncem katolické víry, nýbrž i otcem Čech, ježto je povznesl k civilisovanějšímu životu a uchránil je neporušeny před nepřítelem i povznesl je k jednotě a rozkvětu. Z toho plyne, že kníže mučedník požívá u vás i vynikající světské úcty a že se právem těchto slavností zúčastní i ti občané, kteří jsou cizí katolickému náboženství.

Avšak celá sláva svatého Václava záleží v jeho svatém životě, neboť jen pro něj byl zabit, nikoli z politických důvodů, jak někteří pošetile tvrdí. Vždyť nikdo, kdo se vyzná v dějinách, nepochybuje, že zločinní lidé zahubili tak velikého muže z toho důvodu, že chovali prudkou nenávisť k jeho zbožnému životu, ježž považovali jakožto

„klášternický“ za něco, co se nesluší knížeti; a rovněž proto, že těžce nesli u svatého knížete jeho vynikající ctnosti, zejména lásku, cudnost a mírnost, a to tím více, že jim bouřilo žluč jeho zanícené úsilí o šíření víry Kristovy a jeho přísnost v potlačování neřestí; lnouce totiž zarytě k zděděné pověře, nechtěli se vzdáti převrácených mravů, v nichž si libovali pohané. Byl tedy Václav pravým mučedníkem Božím, totiž svědkem křesťanské víry, jenž „skutkem ukázal, že pohrdá vším přítomným“, aby dospěl „k budoucím a neviditelným dobrům“.¹²⁾

Václava ctili jako svatého Božího mučedníka s celou Církví nejznamenitější lidé vašeho národa; mezi nimi svatý Vojtěch, pražský biskup a potom mučedník v Prusku, který nejen „odvozoval svůj původ z téhož rodu“,¹³⁾ nýbrž byl i jeho vynikajícím ctitel; blahoslavená Anežka, jež, dříve než složila řeholní sliby, denně uctívala v Praze ostatky mučedníkovy; slavný váš král a císař Karel toho jména čtvrtý, jenž „cho-

¹²⁾ Srv. S. Theol. II, II, 124, 4.

¹³⁾ Křišťan.

vaje zvláštní úctu k svatému Václavu, svému hlavnímu ochránci a příznivci“¹⁴⁾ vyzdobil na jeho počest perlami ostatkovou kapli, vystavěl mu náhrobek, nařídil zasaditi jeho hlavu do zlata a sepsal životopis tohoto svého předchůdce na trůně; Arnošt z Pardubic, první arcibiskup pražský, na jehož návrh byla kaple svatého mučedníka obdařena novou nádhernou korunou; konečně svatý Jan Nepomucký, vítězný mučedník kněžského úřadu, o němž se praví, že před svým ukrutným umučením vykonal pouť do Staré Boleslavě.

Ačkoli tedy všichni občané tohoto státu, ať jsou jakéhokoli náboženství nebo národnosti, po zásluze uctívají památku tak slavného knížete, jakožto hrdiny vaší vlasti a původce tolika dobrodiní, přece náleží především katolíkům ať kterékoli národnosti, aby slavili tuto památku, protože on jest na prvním místě mučedník katolické Církve, matky všech národů. Aby pak tato památka nepominula bez užitku, důvěřujeme, že spojenými silami všech dobrých lidí se odtud

¹⁴⁾ Beneš Krabice z Veitmile, k r. 1358.

rozhojní víra, silněji rozkveté křesťanský mrav a s rozhojněním víry se obrodí pod ochranou a vedením svatého Václava veškerý náboženský život.

Radujeme se pak, že stav katolicství u vás, nad jehož počínajícím zhoršováním se před nemnoha lety rmoutil Náš předchůdce Benedikt XV. v listě pražskému arcibiskupovi z 3. ledna 1920, se teď denně obrací k lepšímu. Není Nás zajisté tajno, že je mezi vámi nemalý počet mužů, kteří horlivě pracují na vinici Páně, a že se u vás konalo několik eucharistických kongresů za veliké účasti kleru i lidu. Dobře také víme, že se na mnoha místech konají exercicie podle svatého Ignáce pro všechny lidi nejrozličnějších stavů; a také že mnoho mužů plných apoštolského zanícení vynakládá veliké úsilí, aby byly ve velikých městech vystavěny nové kostely a aby bylo postaráno v této tak naléhavé době o spásu duší. K tomuto zvelebení katolického náboženství nemálo přispívají jak horliví mužové, kteří hájí právo Církve svaté ve veřejném životě, tak ti, kteří zdárně prostředkují v úředních stycích a jednáních mezi Apoštolským Stolicem a vaším

státem. Z toho je zřejmo, že svatý Václav neopustil své dědictví a nedal vám zahynouti.

Jakkoli tedy máme proč vzdávati Bohu povinné díky, přece sami dobře víte, že jest si ještě přát mnoho věcí, jimiž by bylo katolické náboženství u vás obnoveno v někdejší slávě. S Námi zajisté se rmoutíte nad nepatrným počtem dělníků na vinici Páně, zejména v této době, kdy je naléhavě třeba tolika kněží, a to kněží planoucích duchem evangelickým a dokonale obeznalých v posvátné nauce. Všichni musejí usilovati o to, aby se schopní jinoši věnovali kněžskému povolání; v to by však bylo marno doufati, kdyby nebyla správně uspořádána křesťanská výchova ať už v domácnostech nebo ve veřejných školách. Proto neustávejte, ctihodní bratři, důtklivě připomínati katolickým rodičům jak jejich svrchovaně závaznou povinnost zbožně vychovávat své děti, tak jejich přirozené právo buď svobodně zakládat katolické školy nebo podle možností vyžadovati, aby ani ve veřejných školách nebyla ohrožována víra katolických dětí, nýbrž aby jejich mysli byly utvářeny

křesťanským mravem. Mimoto je hodno podivu, jak velice povzbuzuje jinochy ke kněžskému povolání časté přijímání Chleba andělského; proto nechť jsou činně propagována sdružení, jež — jako družiny mariánské — podporují časté přijímání Nejvyšší Eucharistie. Neméně ať je pečováno, aby jich hojně přistupovalo k jinochům, zvaným Rytíři svatého Václava, kteří se po příkladu svého patrona zavazují, že budou častěji přistupovati ke stolu Páně. Mnoho pak záleží na tom, aby jinoši, kteří byli vyvoleni pro úděl Páně, byli v seminářích řádně vychováváni při svědomitém zachovávaní příslušných pravidel Posvátné kongregace pro semináře a university. V této věci znovu doporučujeme všem dobrým lidem Collegium Nepomucenum, jež jsme dali zřídit v Římě a jemuž budou, dá-li Bůh, brzo věnovány nové budovy; nechť si přitom vzpomenou, jak velice přispěl k rozkvětu náboženství onen seminář svatého Václava, jež založilo v Praze roku 1559 Tovaryšstvo Ježíšovo. Za hmotnou podporu, kterou již po vašem příkladě na tuto věc přispěla vaše vláda, klerus i lid, vzdáváme

vřelé díky i vroucně prosíme Boha, aby jednotlivé dárce odměnil obzvláštní hojností milosti.

Kněžstvo takto rozhojnené počtem i silou nebude jen pilně chránit a utvrzovat víru ve vaší zemi, nýbrž planouc apoštolskou horlivostí a krácejíc ve šlépějích svatých Metoděje a Cyrila, bude všemožně usilovat, aby se vrátili k jednotě Matky Církve i rozkolní Slované sousedních končin, což je věc svrchovaně žádoucí. Víme, že už pilně a účinně pracujete na tomto poli, jak pomocí vhodných kongresů, tak pomocí členů Apoštolátu svatých Cyrila a Metoděje, tak konečně i pomocí velehradského institutu svatých Cyrila a Metoděje a nitranského semináře pro výchovu misionářů. Neustávejte tedy v práci o tak spasitelném díle; aby však mělo zdar, je třeba, aby u vás dosáhlo katolické náboženství takového rozkvětu, že by rozkolníci i u vás spatřovali a poznávali ony svrchovaně bezpečné znaky, jimiž se prokazuje pravá Církev Kristova: totiž podivuhodnou jednotu, horlivost pro obecné šíření katolické víry, vynikající

svatost a co nejtěsnější spojení s Apoštolským Stolicem.

Z toho všeho lze právem předpovídati, že tyto oslavy památky svatého Václava budou velmi plodné, budou-li jen vaši krajané horlivě následovat vynikajících příkladů vašeho patrona. Jsou to příklady, jež se hodí pro každého podle jeho postavení, a proto jich může každý jednotlivec s prospěchem následovat. Nechť se tedy vládcové státu učí od spravedlivého knížete, jak konati spravedlnost s mírností i pevností, a nechť jsou přesvědčeni, že katolické náboženství je tak velice daleko toho, aby odporovalo veřejnému prospěchu, že naopak lidská společnost kvete a prospívá, jestliže se opírá o jeho zásady. Nechť se občané učí od dobročinného vládce vlasti pravé lásce, a odložíce všelikou nesvornost, nechť svornou myslí pracují o obecné blaho; a na tom, jak zbožně byl světec vychován od své babičky Ludmily, nechť poznají rodiče i všichni vychovatelé, jak velice je křesťanská výchova vhodná k tomu, aby byla mládež vedena na cestu spásy. Nechť si ho konečně vezmou za vzor k následování kněží v převroucí účtě

k velebné Svátosti, jinoši v zachovávání cudnosti a bohatí v podporování chudých. Všichni konečně nechť vroucně následují jak v krocení žádostí a křesťansky statečném snášení utrpení, tak ve vytrvalé lásce k Apoštolskému Stolci jeho, jenž neváhal vylíti krev pro Krista a jenž podal nejeden důkaz o své úctě ke Stolci svatého Petra.

Kéž se vaše vlast jako jediná nesmírná rodina zaskvěje v síle společnou vírou svatého Václava; neboť tak dosáhne opět šťastně pod jeho ochranou a vedením někdejší slávy skrze svornou součinnost obojí moci, náboženské a občanské.

Prozatím budiž předzvěstí nebeských darů a svědectvím Naší otcovské náklonnosti apoštolské požehnání, jež udělujeme ze srdce vám, ctihodní bratři, i jednotlivým stádcům vám svěřeným.

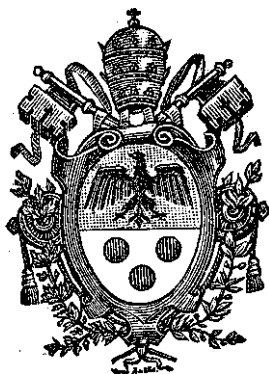
Dáno v Římě u svatého Petra, 4. března roku 1929, v osmém roce Našeho pontifikátu.

Pius PP. XI.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ANNUS XXI - VOLUMEN XXI

R O M A E

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

M • DCCCC • XXIX

AÍTAIPO Λ

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. XI

EPISTOLA APOSTOLICA

AD ARCHIEPISCOPOS ET EPISCOPOS REIPUBLICAE CECOSLOVACAE : DE MILLENARIA CELEBRITATE SANCTI WENCESLAI DUCIS, MARTYRIS.

PIUS PP. XI

VENERABILESFRATRES

SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Caritatem decet sollicitudinemque communis Patris, uti patet, laeta vel tristia filiorum participare, iuxta illud Apostoli « gaudere cum gaudentibus, Aere cum flentibus ». Iamvero, etsi Nos, vehementer de salute populi vestri solliciti, numquam destitimus in secundis adversisque rebus vobis adesse, peculiaris tamen atque praeclara nunc incidit causa cur vobiscum Deo grates agamus, ac vobis populoque vestro universo vehementius gratulemur. Siquidem sollemnem eius diei memoriam vos celebraturi estis, quo abhinc annos **M** Sanctus Wenceslaus, clarissimus ille Bohemiae Dux idemque Patronus vester praesentissima, fraterno scelere martyr occubuit Veteris Boleslaviae, in urbe scilicet olim magni nominis, nunc autem mirifico Yirginis Matris cultu et Wenceslai. martyrio multo clariore. Horum sollemnium Nobis placet laetitiam splendoremque hisce Litteris augere; imprimisque, optimum illud dilapidare consilium, quo vos memoriam tam sollemniter agitis illius viri qui tantum fuit

eum gentis vestrae tum ipsius rei catholicae firmamentum ac decus.

Wenceslaus, cum a parentibus aviae Ludmillae, feminae quidem piissimae, traditus esset ut rite educaretur probeque instrueretur fidei sanctae praeceptis, ab ipsa pueritia christianae virtutis laude elucere coepit. Budecium deinde, prope Pragam, ubi « *in honorem Principis Apostolorum B. Petri consecrata inerat ecclesia* »¹ missus est, ut latinis quoque litteris erudiretur. Patre vita functo, paulo post, quamvis adulescentiae annos vix excessisset, dux Bohemiae electus, ab ipso principatus initio declaravit sese « *soli Deo sincero animo servire cupere* ».² Forti animo publicarum rerum disciplinam restituit, discordiis finem imposuit, iustitiam restauravit. Bono patriae totus deditus, eam ab hoste defendit eiusque unitati ac prosperitati consuluit; sed Princeps ut erat mitissimus et semper « *de nanciscenda pace sollicitus* »³ haec omnia « *potius sine magna aliorum clade, sine multo insontium sanguine* », ⁴ pacificis viis rationibusque assequi contendit. Itaque populum « *pietate magis quam imperio regebat* ».⁵ Publice sese principem, privatim fere monachum exhibens, sub pretiosis vestibus cilicium ferebat, et « *summo studio virginitatem per omnem vitam servavit illibatam* ». ⁶ Quid autem de ipsius religione dicamus erga Sacramentum augustum, si ei adhuc puerulo « *nihil gratius quam sacris interesse mysteriis et sacrificantibus ministrare* »⁷ fuit; si idem princeps « *panem et vinum ad sacrificia Missarum proprio labore et manibus exco-
lebat f* »⁸

Huc accedit quod maxima sane laude ab omnibus celebrantur beneficentia eius ac liberalitas. « *Brat namque circa indigentes*

¹ CHRIST ANNUS DE SCALA, *Vita S. Wenceslai*, c. 1. n. 1.

² *Ibidem*, c. 1, n. 8.

³ *Ibidem*, c. 1, n. 9.

* IOANNES OLOMUCENSIS, *Passio, translatio et miracula S. Wenceslai*, 1. o

⁵ *Brev. Rom.*

⁶ *Ibidem*.

⁷ S. B ALBINUS, *Epitome Mst. rerum Bohem.*, 1. 1, e. 4.

⁸ CAROLUS IV, *S. Wenceslai vita*, n. 3.

valde compatiens, solatium miser orum, gaudium pauperum, pater orphanorum, defensor viduarum, liberator captivorum et omnium maerentium pius consolator ». ¹ Quas eximias virtutes omnes ex uno eodemque fonte Auxisse, ex invicta scilicet actuosaque fide, quis pro manifesto non habebit? Catholicam hanc fidem is non modo constanter tenuit atque publice fortiterque professus est, sed etiam strenue defendit solleterque propagavit. Quare, vix imperii gubernacula adeptus, omnes curas et cogitationes in id contulit ut religionis damna repararet; exsulis revocatis clericis, relictas ecclesias sacris ritibus reddidit, exustas refecit, novas aedificavit, quas inter aedem in castro Pragensi, S. Martyri Vito dicatam, in sedem postea cathedralem et metropolitanam evectam, quae hoc ipso iubilaei anno refecta rursus cultui sollemni ritu aperietur. Ad christianos mores quod attinet, magnae ei curae erat ut ubique iidem fiorerent; homines autem « *a doctrina seu tramite recto deviare cupientes* », ² quamvis dux alioquin eminentissimus, severe corripiebat. Sed inde iam maiorum invidia et odium contra eum exoriebantur; quibus ipse frater eius B oleslau s aurem praebens, germanum suum, per occasionem annui festi SS. Cosmae et Damiani, Veteris-Boleslaviae, ubi quidem eorum titulo Deo dicata erat ecclesia, convivio exceptum ac deinde ante ostium templi precantem, adhibitis infandi sceleris sociis ministrisque interemit, in morte ipsa non minus animi fortitudine quam mirabili erga fratricidam. caritate conspicuum.

Quae tam egregia Patroni vestri sanctissimi facta, perlibentes equidem commemoramus; neque id sane ut de iis, quae vos probe nostis, doceamini, sed quo magis liqueat quanto iure summis eum honoribus veneremini quamque merito, nullo non tempore, fideles omnes magnis laudibus invictum Märtyrern persecuti sint. Scitis enim quae et quanta huius fuerit Ducis Martyris gloria, statim atque ad caelestia regna evolavit; non solum Veteris-Boleslaviae, sacro eius sanguine nobilitatae, et

¹ **Propr. archid. Pragensis: Lect. infra Oct. S. Wenceslai.**

² CKRISTANNUS, *op. cit.*, c. 2, n. 17.

Pragae, quo sanctum corpus post-triennium, ipso Boleslao fratre iubente, translatum est; sed in aliis etiam extra patriae fines regionibus. Undique enim reliquiae Servi Dei expetitae sunt, ac pluribus locis aedes sacrae in eius honorem sunt excitatae. Ut alia vero omittamus, Romae quoque, non solum in ipsa S. Petri basilica inde a saeculo xiv altare ei dedicatum, et, veteri basilica destructa, aliud marmoreum altare suffectum est, « *cum nullus prope alius regum sanctorum altare in ea basilica habeat* », sed festum S. Wenceslai hic quotannis in praesentia omnium cardinalium colebatur.¹ Ad quem sancti Ducis cultum dilatandum non parum sane crebra miracula contulere, itemque beneficia non pauca quae a bohemicis rerum scriptoribus memoriae tradita sunt. Wenceslai nomen, quem iam saeculo x Romanus Pontifex Ioannes XIII *sanctum* appellavit, in Sacramentario eiusdem temporis et in Breviariis pluribus, lingua palaeoslavica confectis, inscriptum erat; inde vero a saeculo xn in latinis etiam Breviariis aderat, passimque festum eius celebrabatur. Quod festum tandem decessor Noster f. r. Clemens X anno MDCLXX ad Ecclesiam universam extendit, et Benedictus XIII anno MDCCXXIX ad altiore ritum evexit.

Quod si tam longe lateque Dux martyr colebatur, mirum non est si peculiari quadam pietate eum semper gens vestra prosecuta sit; ac re vera dici potest nullum umquam apud vos fuisse virum, cuius tam alte memoria in Bohemorum animis insculpta esset, quemque, ut Wenceslaum sanctissimum, tanto-pere vos venerarent. Quis enim ignorat, sepulcro eius praecipuum semper asyli ius tributum esse, et sacram eius effigiem cum apud familias omnes honore haberi, tum in numinis, in sigillis publicis vexillisque pie exprimi consuevisse? Lancea eius in proelia ferebatur; gladii eius ictu dignitas et equester titulus concedebatur; innumerabiles demum scriptores sexcentaque omnis artis documenta eum concelebrant. Sanctus Wenceslaus a vobis omnibus tamquam exemplar praecellens, potentissimusque patronus

¹ B. B. ALBINUS, *Miscellanea Mst. regni Bohemiae*, 1. 4, p. 1.

semper habitus est; ad eumque idcirco fidenter confugere soliti estis in angustiis quibuslibet, in bellis, in rebus adversis, perantiquis eis concentibus supplicando « *ne perire sinat vos, neque posteros vestros* ». Quin immo tam intime omnia vestra cum S. Wenceslai persona et cultu connexa habebantur, ut quaecumque vobis cariora essent et coniunctiora 8. *Weneeslai hereditatem* nominaretis: imprimisque avitam fidem, linguam, cultiorem vitae usum, regalem coronam universamque terram vestram; cuius terrae vos eum recte quidem *heredem* (seu herum) appellatis, quasi scilicet Dux sanctissimus, aeterna iam beatitate fruens, non modo praesentissima ope vos tueatur, sed vere dominus adhuc sit patriae vestrae, quam olim tot beneficiis cumulavit. Fuit enim Wenceslaus non solum catholicae fidei defensor, sed etiam Bohemiae pater, utpote qui eam et ad humaniorem vitam induxit, et integram ab hostibus servavit et ad unitatem prosperitatemque evexit. Ex his sequitur ut etiam civili apud vos cultu Dux martyr eniteat, ac merito haec sollemnia ab iis quoque civibus, qui a catholica religione alieni sunt, celebrentur.

At vero Weneeslai gloria in sancta eius vita tota consistit: quandoquidem ob eam dumtaxat, non autem ob politicas rationes, ut temere nonnulli dictitant, interfectus est. Nemini enim historiae peritissimo dubium est scelestos homines ob eam causam mortem tanto viro intulisse quod vehementer sane oderant sanctam eius vitam, quam, utpote *monasterialem*, Ducis indignam esse censebant; itemque quod egregias virtutes in sancto Principe moleste ferebant, caritatem praesertim, castitatem et mansuetudinem; eo magis quia eius in propaganda Christi fide ardens studium et in vitiis exstirpandis severitas eorum livorem conflaverant, qui, avitae superstitioni pertinaciter adhaerendo, pravis moribus a gentilitate probatis renuntiare nolebant. Fuit igitur Wenceslaus verissime Dei Martyr, testis nempe christianae fidei, qui « *opere ostendit se omnia praesentia contemnere ut ad futura et invisibilis bona* » perveniret.¹

¹ Cfr. S. Th. 2a 2^ee, q. 124, art. 4.

Wenceslaum, tamquam Sanctum Dei martyreni, una cum Ecclesia universa, homines coluere ex natione vestra clarissimi; quos inter, S. Adalbertus, Pragensis Episcopus ac deinde in Borussia Martyr, qui non modo cum sancto Duce « *ex eodem tramite lineam propaginis traxit* », ¹ sed etiam eximius fuit eiusdem cultor; Beata Agnes, quae, priusquam religiosa vota nuncupasset, cotidie Pragae reliquias Martyris venerabatur; illustris rex vester Carolus, idemque imperator huius nominis IV, qui « *specialem habens devotionem ad S. Wenceslaum, protectorem et adiutorem suum praecipuum* », ² in eius honorem sacrarium gemmis ornavit, sepulcrum excoluit, caput auro circumdari iussit, vitam huius sui in throno decessoris conscripsit; Arnestus Pardubicensis, primus in Pragensi sede archiepiscopus, cuius consilio nova eaque splendida corona sacellum S. Martyris donatum fuit; denique S. Ioannes Nepomucenus, invictus sacerdotalis officii martyr, quem ante mortem crudelissimam peregrinatimi esse Veterem-Boleslaviam ferunt.

Quamquam igitur omnes Reipublicae istius cives, cuiuscumque sunt religionis vel stirpis, merito nunc tam gloriosi Ducis, quatenus heros est patriae vestrae ac tot beneficiorum auctor, memoriam agunt, tamen catholicorum omnium praecipue est, nationis cuiusque, hanc celebrare recordationem propterea quod sanctus imprimis is est Martyr Ecclesiae catholicae, omnium quidem nationum matris. Iamvero ne vacua sane fructu commemoratio ista defluat, id fore confidimus ut, bonorum omnium foederatis viribus, fides istic augeatur, christianae vitae usus magis floreat, atque, fide aucta, religio tota, Wenceslao auspice ac patrono, plane revirescat.

Ac laetamur quod illa rei catholicae condicio, quam paucis abhinc annis decessor Noster Benedictus XV, in epistola ad Archiepiscopum Pragensem, die III mensis Ianuarii anno MDCCCXX data, ingravescere coepisse dolebat, nunc cotidie magis in melius mutetur. Etenim haud Nos latet non paucos inter vos esse ex

¹ CHRISTANNUS, *Vita S. Wenceslai, Praefatio*.

² BENESSIUS KRABICE, *Chronicon*, ad an. 1358.

sacro ordine homines qui solleter in vinea Domini adlaborant, et conventus eucharisticos nonnullos istic actos esse, cum magna cleri populi que frequentia. Probe autem scimus pias ad S. Ignatii mentem exercitationes in bonum omnium cuiusvis ordinis hominum plurifariam tradi; itemque viros plures, apostolico ardore plenos, impensam vobis navare operam ut in magnis urbibus et nova templa condantur et animarum saluti, tam necessario tempore, consulatur. Ad quod catholicae rei incrementum non parum quidem conferunt tum seduli viri illi qui sancta Ecclesiae iura in vita publica defendunt, tum qui Apostolicae Sedi cum Civitate ista feliciter intercedunt officiorum cursus necessitudinesque. Ex quo patet Wenceslaum Sanctum *hereditatem* suam non dereliquisse neque vos sivisse perire.

Quamvis sit igitur cur Deo debitas agamus grates, ipsi tamen probe scitis non pauca adhuc desiderari quibus religio catholica apud vos in splendorem pristinum restituatur. Etenim nobiscum vos doletis operariorum paucitatem in vinea Domini, hoc potissimum tempore quo sacerdotes tam multi, iique evangelico spiritu flagrant et a disciplinis sacris omni numero instructi, prorsus necessarii sunt. Omnibus igitur instandum est ut digni adolescentes sacerdotii viam ineant; quod frustra quidem sperari liceat nisi recta omnino sit christiana institutio sive quae in convictu domestico sive quae in scholis publicis traditur. Quapropter ne desistatis, venerabiles fratres, catholicos parentes impense monere tum de gravissimo quo tenentur officio filios suos pie educandi, tum de nativo iure vel catholicas scholas libere quidem condendi vel exigendi pro viribus ut in publicis etiam scholis catholicorum puerorum fides ne periclitetur quin immo ipsorum animi christiano more efifingantur. Praeterea, mirum quantum frequens angelorum panis libatio iuvenes ad ministerium, sacrum invitat; quamobrem ii coetus actuose propagentur qui, ut mariales congregationes, crebrum foveant SS. Eucharistiae usum;; nec minus curandum ut permulti eis adolescentibus associantur qui, *équités a S. Wenceslao* vulgo nuncupati, pollicentur se, vestigia Patroni sui sequentes, saepius ad eucharisticam men-

sam accessurus esse. Multum autem interest iuvenes in sortem Domini vocatos in Seminariis rite excoli, opportunis normis Sacrae Congregationis de Seminariis et de Studiorum Universitatibus religiose servatis. Quam quidem ad rem *Collegium Nepomucenum*, quod Nos in Urbe excitari iussimus, cuiusque novae aedes proxime, Deo favente, dedicabuntur, iterum commendamus bonis omnibus; quos praeterea meminisse volumus quantopere Seminarium illud S. Wenceslai, Pragae a. MDLIX a Societate Iesu conditum, ad religionis incrementum contulerit. De iis vero subsidiis quae, ad hanc rem provehendam, vobis praeerantibus, rei publicae moderatores, clerus populusque iam contulerunt, et grates ex animo persolvimus et Deum enixe precamur ut largitores singulos peculiari gratiarum copia remuneretur.

Clerus ita numero ac virtute auctor non modo fidem apud vos fovere ac roborare contendet, sed etiam, apostolico studio calens, sanctorumque Methodii et Adalberta vestigiis insistens, modis omnibus enitetur ut dissidentes Slavi finitimarum regionum ad Ecclesiae matris unitatem, ut est optatissimum, revocentur. Quo in campo actuose iam sollerterque vos adlaborasse novimus tum per opportunos conventus, tum per sodales *ab apostolatu SS. Cyrilli et Methodii*, tum denique per Veiehradense Institutum SS. Cyrilli et Methodii et Seminarium Mtriense missionalibus instituendis. Ne igitur cessetis tam salutare opus urgere; quod tamen ut prospere eveniat, religionem catholicam ita istic florere oportet ut dissidentes apud vos quoque perspiciant et agnoscant signa illa certissima quae veram Christi Ecclesiam demonstrant: mirabilem scilicet unitatem, catholicae fidei usquequaque dilatandae ardorem, sanctitatem eximiam et arctissimam cum Apostolica Sede coniunctionem.

Ex his omnibus portendi licet frugifera admodum ista in S. Wenceslai memoriam sollemnia fore, dummodo vestrates praeclara Patroni sui exempla imitari studuerint. Haec enim eiusmodi sunt ut, cum omnibus, pro sua cuiusque condicione, congruant, ea singuli utiliter sequi possint. Itaque discant a iustissimo Duce

qui rei publicae praesunt iustitiam mansuete fortiter que administrare, sibi que persuasum habeant tantum abesse ut religio catholica prosperitate publicae adversetur, ut potius, principiis eius innixa, ipsa humana societas vigeat ac floreat. Discant cives a benefico Principe patriae caritatem veri nominis; omni que discordia seposita, concordii animorum consensu, ad commune bonum contendant; cumque ipse tam pie ab avia sua Ludmilla educatus sit, agnoscant parentes omnesque educatores quanta vis insit in christiana institutione ut feliciter iuventus in salutis viam dirigatur. Eum denique et sacerdotes in Sacramento augusto ardentissime colendo, et adulescentes in castimonia servanda, et divites in miseris omne genus adiuvandis, tamquam exemplum ad imitandum sibi proponant. Omnes postremo vestigiis eius qui sanguinem pro Christo fundere non dubitavit quique documentis non paucis suam in Beati Petri Cathedram pietatem comprobavit, pie animo-seque insistant, cum in cupiditatibus frenandis doloribusque christiana virtute ferendis, tum in Apostolica Sede constanti amore prosequenda.

Atque utinam patria vestra, quasi familia ingens, una S. Weneeslai fide eniteat ac roboretur; ita enim, ipso Patrono et auspice, per concordem operam potestatis utriusque, religiosae nempe ac civilis, priscam gloriam prosperitatemque feliciter assequatur.

Caelestium interea munerum praenuntia ac paternae benevolentiae Nostrae testis apostolica sit benedictio, quam vobis, **Tenerabiles** fratres, singulisque gregibus unicuique vestrum concreditis effuso animo impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die iv mensis Martii anno MDCCCXXIX, Pontificatus Nostri octavo.